

Vaļasprieks – darināt tautastērpu

Neparasts vaļasprieks ir līvānietei **Maijai Kulakovai**. Viņa ir noaudusi un pašuvusi desmit Krustpils un Rīgas svārkus, darinājusi Lielvārdes, Krustpils un Rīgas jostas, ar viņas rokām tapuši vairāki krekli un villaines, noadīti vairāki smalku zeķu pāri un tapusi arī arheoloģiskā villaine.

Darinot tautastērpu, Maijai Kulakovai nākas likt lietā visas savas rokdarbnieces prasmes – jāauž, jāizšuj un jāada. Pirkta tiek tikai saktas, kurpes un pastalas. Veicamā darba apjoms ir ļoti liels, par to liecina kaut vai tas, ka, neskaitot citus dūrienus un rakstus, kreklam ir jāizšuj desmit metri caurās vīles dūriena.

Pirmo reizi stellēs Maija Kulakova sēdās jau tad, kad mācījās Līvānu 1. vidusskolā. Vēlāk Maija Liepājas Pedagoģiskajā augstskolā studēja matemātiku un kā otro specialitāti apguva mājturību.

Liepājā viņa studēja Kurzemes novada tautastērpus, bet, atgriezusies Līvānos, turpināja pētīt Krustpils tautastērpu, kas ir piederīgs arī Līvāniem. Viņa citīgi izlasījusi visu atrodamo literatūru, izstudējusi gan Latvijas vēstures muzejā, gan Jēkabpilī, Daugavpilī un citos tuvējo pilsētu muzejos atrodamos materiālus.

Sev par mērķi Maija Kulakova izvirzīja ne tikai priecāties par tautastērpu skaistajiem rakstiem un salīdzināt dažādu Latvijas novadu tautastērpus, bet izzināt to funkcionalitāti. Piemēram, garās jostas krekliem, ko valkāja senlatvieši, bija noderīgas, strādājot mežā un veicot citus smagus darbus. Tās stingri sasēja, lai ļaudis no smagā nesamā nepārstiepjās. Sieviešu krekliem savukārt bija garas krūšu šķiras, kas bija vajadzīgas, lai jaunās māmiņas var vieglāk paēdināt mazuļus, bet vecākajām sievietēm tās noderēja, kreklu noģērbjot.

– Lini auduma aušanai bija pašu audzēti un pārstrādāti, tāpēc brunčus un kreklus piegriezta tā, lai no auduma nekas nepaliktu pāri. Var tikai apbrīnot to, cik racionāli tajā laikā tika izmantots materiāls, – pastāstīja Maija Kulakova. Viņa tik ilgi pētīja tautastērpus, kamēr nolēma arī pati izgatavot savus pirmos brunčus, bet vēlāk krekļus un villaines.

– Uzvelkot pašas darinātu tautastērpu, ir lieliska sajūta, turklāt manis darinātais tērps ir autentisks Krustpils tautastērps. Priecājos, ka tagad arī kori un deju kolektīvi uzstājas labas kvalitātes tautastērpos.

Mēs ļoti daudz zinām Lielvārdes jostu, bet patiesībā Krustpils josta ir tikpat skaista kā Lielvārdes josta. Tiesa, Lielvārdes josta ir platāka, bet arī Krustpils jostā raksti mainās, tai ir skaists maliņu noformējums. Kas to lai zina, kādas atziņas un senas gudrības sevī slēpj Krustpils josta? – vaicā Maija Kulakova.

Viņa ir savākusi Krustpils tautastērpa brunču audumu kolekciju un darinājusi arī arheoloģisko villaini.

– Darinot tautastērpu, aužot senās rakstu zīmes, es apstājos ikdienas skrējienā un domāju par senām un mūžīgām vērtībām. Arī citur pasaulē latvieši šķitīs interesanti, ja mūsu māksla balstīsies tautas uzkrātajās garīgajās vērtībās, arī tajās, kas slēpjas tautastērpu rakstos. Ar to mēs varam atšķirties no citiem un būt viņiem interesanti, – uzskata Maija Kulakova.

MEISTARE IESAKA

Pirms sāc darināt tautastērpu, rūpīgi izzini novada tērpu īpatnības, to dažādās variācijas un izvēlies to, kurš patīk vislabāk.

Lai tērps izdotos vienāds, dažādu krāsu dziju tautastērpa darināšanai labāk sagatavot uzreiz visām tā sastāvdaļām.

Tautastērpa sastāvdaļas var būt arī moderna šodienas tērpa daļa.